
ÚVODNÍ SLOVO

V dnešní rušné a uspěchané době, kdy množství nových informací mnohdy nestačíme ani vnímat, kdy jsme v kladném i záporném smyslu ovlivňováni televizními programy, videoprogramy, počítači ..., by bylo velmi chvályhodné, kdyby se děti více věnovaly čtení, zatoužily po chvilce klidu a vzaly si do ruky pěknou knihu. Je nesmírně důležité vzbudit u dětí chuť číst, tak aby z četby načerpaly nové poznatky, zábavu a poučení.

Začátek snahy o probuzení zájmu o čtení u sluchově postižených dětí je v hodinách čtení, v nichž by se měly naučit s čítankou pracovat a získat základní orientaci v literatuře.

Z praxe sama vím, že to není jednoduchý úkol, nerozvinutá slovní zásoba omezuje porozumění textu. Čtení a literární výchova jsou ale zároveň předpokladem k rozvoji poznání, řeči, myšlení, fantazie, a proto jsou důležité.

Čítanka obsahuje větší množství ukázek z četby pro děti a mládež a učitel má možnost vybrat text odpovídající čtenářské vyspělosti i zájmům svých žáků. Proto není nutné a ani by to nebylo časově možné, využít přímo ve výuce všech textů. Předpokládá se, že některé si přečtou děti se svými rodiči, s vychovatelkou nebo s kamarády.

Tato čítanka je určena žákům nižších ročníků druhého stupně a zahrnuje ukázky všech žánrů literatury pro děti a mládež uspořádaných do oddílů podle ročních období. Většina textů je jazykově zjednodušena nebo zkrácena, náročnost se postupně zvyšuje v každém oddílu i v celé čítance, takže oddíl Léto obsahuje texty čtenářsky nejobtížnější. Přes veškeré úpravy a vysvětlení méně známých slov je úloha vyučujícího a jeho osobnosti při podpoře trvalého zájmu o četbu nezastupitelná.

U některých ukázek bylo od větších úprav upuštěno v zájmu zachování osobitosti výrazových prostředků autorů.

Důležitým doplňkem četby je návštěva knihovny, orientace v knihovně, seznámení s abecedním uspořádáním knih apod., aktuální využívání televizních programů, návštěvy vhodných divadelních představení, filmů, čtení dětských časopisů.

Přeji všem čtenářům čítanky, aby jim přinesla radost a uspokojení, aby je přivedla k samostatné četbě nejen těch knih, z nichž jsou ukázky vybrány, ale i mnohých dalších, které jim pomůže objevit.

Autorka

OBSAH

Úvodní slovo	3
Jak dovedně užívat knih - <i>Jan Amos Komenský</i>	4
PODZIM	5
Začíná škola	6
Čtení - <i>Rudolf Matys</i>	6
Abeceda - <i>podle Karla Václava Raise</i>	6
Mé malířské začátky - <i>podle Josefa Lady</i>	7
Září - <i>Zdeněk Svěrák</i>	7
Poprvé do školy - <i>podle Markéty Zinnerové</i>	8
Podzim v knihovně - <i>Jiří Žáček</i>	9
Z Alinina deníku - <i>podle Colette Viviérové</i>	9
Já mám kompas - <i>Josef Kainar</i>	11
Malířský výlet - <i>podle Františka Kožíka</i>	11
Český jazyk - <i>podle Jiřího Kahouna</i>	13
Michal - <i>podle Anny Domaňské</i>	14
Kulatý svět - <i>Jan Skácel</i>	15
Jak jsem se učil zeměpis - <i>podle Geralda Durrela</i>	15
Podzime, podzime - <i>Vítězslav Nezval</i>	16
Škola v Klenčí - <i>podle Jindřicha Šimona Baara</i>	17
Co si kdo myslí - <i>Jiří Havel</i>	18
Padá listí	19
Podzim - <i>Jaroslav Seifert</i>	19
Na pastvě - <i>podle Josefa Lady</i>	20
Vlaštovky - <i>Josef Václav Sládek</i>	21
Touláme se po Praze	22
O Praze - <i>Jiří Žáček</i>	22
Založení Prahy - <i>podle Ivana Olbrachta</i>	23
Staroměstský orloj - <i>Jiří Žáček</i>	24
Když se stavěl Karlův most - <i>podle Adolfa Weniga</i>	24
Vltava - <i>Ladislav Dvořák</i>	25
Jak koupit most - <i>podle Jiřího Šlitra a Jiřího Suchého</i>	26
...když se řekne domov	28
U nás doma - <i>podle Františka Nepila</i>	28
Kde jsem doma - <i>Jiří Žáček</i>	29

Naše hymna - <i>podle Františka Kožíka</i>	29
Krásná je naše zem - <i>podle Jarmily Glazarové</i>	30
Jak se rodí šampión - <i>ze sportovního časopisu Tenis</i>	31
ZIMA	32
Modrá a bílá - <i>František Hrubín</i>	32
Vánoce	33
Přicházejí Vánoce - <i>podle Karla Poláčka</i>	33
Jak se slavily Vánoce - <i>podle Josefa Lady</i>	34
Vánoční koleda - <i>Jaroslav Seifert</i>	35
O kominíkovi, který nosil štěstí - <i>podle Jiřího Wolкера</i>	36
Tři vrabčáci - <i>Christian Morgenstern</i>	37
Kapr - <i>podle Jakuba Arbesa</i>	38
Kytice - <i>Karel Jaromír Erben</i>	39
My tři králové - <i>lidová koleda</i>	40
Čteme za dlouhých zimních večerů	
pověsti, báje, bajky, pohádky a příběhy	41
Pověsti	41
O Horymírovi - <i>podle Aloise Jiráska</i>	41
Pověst o praotci Čechovi - <i>podle Zdeňka Adly a Jiřího Černého</i>	42
Pověst o Libuši a Přemyslovi - <i>podle Zdeňka Adly a Jiřího Černého</i>	43
O hradních paních - <i>podle Eduarda Petišky</i>	45
Říše Velkomoravská - <i>podle Miloše Václava Kratochvíla</i>	46
Prométheus - <i>podle Eduarda Petišky</i>	47
Zničená krása - <i>Miroslav Kapek</i>	49
Myš a žába - <i>podle Josefa Hiršala a Jiřího Koláře</i>	49
O starci, který viděl daleko dopředu - <i>podle Oldřicha Syrovátky</i>	50
O příliš šetrném vlkovi - <i>podle Ivana Olbrachta</i>	50
Nespokojená rybička - <i>podle Františka Douchy</i>	51
Vlk a pes - <i>podle Jeana de La Fontaina</i>	52
Císařovy nové šaty - <i>podle Hanse Christiana Andersena</i>	52
Popelčin oříšek - <i>Jan Skácel</i>	54
Sedlák milostpánem - <i>podle Boženy Němcové</i>	55
Hejkal - <i>podle Karla Čapka</i>	56
Vodník Joudal - <i>podle Karla Čapka</i>	57
Barbucha - <i>Vladislav Vančura</i>	58
Královna Koloběžka První - <i>podle Jana Wericha</i>	59
Jak Mach a Šebestová dostali sluchátko - <i>podle Miloše Macourka</i>	60
Pohádka o sněhu - <i>podle Vlasty Buriana</i>	62
Fotbalové mužstvo - <i>podle Eduarda Basse</i>	63

O psích zvycích - <i>Karel Čapek</i>	64
Život na Starém bělidle - <i>podle Boženy Němcové</i>	65
Je zima, pojďme do kina	68
Pojďte s námi do kina - <i>Jiří Žáček</i>	68
Alešovy narozeniny - <i>podle Vojtěcha Steklače</i>	68
Než se natočí film - <i>podle Vítězslava Kocourka</i>	70
Jak vytrhnout velrybě stoličku - <i>podle Marie Poledňákové</i>	71
Indiáni z Větrova - <i>podle Markéty Zinnerové</i>	72
Kačka si zvyká na brášky - <i>podle Věry Plívové-Šimkové</i>	73
Chobotnice z Čertovky - <i>podle Oty Hofmana</i>	74
Oblečte se slavnostně, teď jdeme do divadla	76
Prodaná nevěsta - <i>podle Anny Hostomské</i>	76
Rusalka - <i>podle Anny Hostomské</i>	77
Čert a Káča - <i>Jiří Žáček</i>	78
Loutkové divadlo - <i>podle Liběny Skálové</i>	79
Požár Národního divadla - <i>podle Miloše Václava Kratochvíla</i>	81
Z básnické tvorby sluchově postižených	82
Růže - <i>Božena Mikyšková</i>	82
Vánoce - <i>Ladislava Buberlová</i>	82
Mamince - <i>Eliška Vyoraláková</i>	83
JARO	84
Sbohem, zimo - <i>Václav Fischer</i>	84
Na jaře - <i>František Hrubín</i>	84
Velikonoce	85
Velikonoční - <i>František Halas</i>	85
Velikonoce v Bullerbynu - <i>podle Astrid Lindgrenové</i>	85
Máme rádi zvířata	87
Čtyři kapsy - <i>Jan Vodňanský</i>	87
Žirafa - <i>podle Miloše Macourka</i>	87
Aida - <i>podle Ludvíka Aškenazyho</i>	88
Káča našla ptáče - <i>Zdeněk Svěrák</i>	88
Zlý pes - <i>podle Antonína Rýgla</i>	89
Rybičky - <i>podle Marty Drijverové</i>	90
První výlet - <i>podle Karla Nového</i>	91

Medvídek - <i>podle Ilony Borské</i>	92
Stříbrák a já - <i>Juan Ramón Jiménez</i>	94
Lvice Elsa - <i>podle Joy Adamsonové</i>	95
Náš pes - <i>podle Valji Stýblové</i>	96
Už vím...	99
Encyklopedie	99
Oheň - <i>z Dětské ilustrované encyklopedie</i>	99
Jak se pekl chléb - <i>z knihy Už vím proč 1</i>	100
O čokoládě - <i>z knihy Už vím proč 1</i>	102
Morseova abeceda - <i>z knihy Už vím proč 1</i>	103
Zaoceánský parník - <i>z knihy Proč a jak</i>	104
Proudové letadlo - <i>z knihy Proč a jak</i>	104
Rybolov - <i>z knihy Svět kolem nás</i>	105
Proč ryba a kreveta žijí pohromadě? - <i>z knihy Řekni proč</i>	106
Symbióza - <i>z knihy Ekologie</i>	107
Člověk proti přírodě - <i>z knihy Ekologie</i>	108
Cesty bez kompasu - <i>podle Ludvíka Součka</i>	108
Ufo, ufo, ufoňi - <i>Jiří Žáček</i>	109
První kolo - <i>podle Adolfa Branalda</i>	109
LÉTO	112
To to utíká - <i>Jaroslav Wykrent</i>	112
Mikoláš Aleš - <i>Jaroslav Seifert</i>	113
Z přírody	114
O Břehulce - <i>podle Vitalije Biankiho</i>	114
Divoký koník Ryn - <i>podle Bohumila Říhy</i>	115
Velká zvířata - <i>podle Antonína Rýgla</i>	116
Půjč mi křídla - <i>František Hrubín</i>	117
Chlapec Jok - <i>podle Petra Kettnera</i>	118
Krajta - <i>podle Josefa Vágnera</i>	119
Těšíme se na prázdniny	120
Prázdniny - <i>Ondřej Suchý</i>	120
Prázdniny - <i>podle Dagmar Lhotové</i>	120
Jak se Heidi zabydlela - <i>podle Johanny Spyriové</i>	121
Na ostrově - <i>podle Astrid Lindgrenové</i>	122
Setkání - <i>podle Ericha Kästnera</i>	124
Říkadlo ke skákání - <i>Milena Lukešová</i>	125
Vodácký oddíl - <i>podle Evy Bernardinové</i>	126

U tří slečen - <i>podle Any Marie Matutové</i>	127
Jen mít oči k vidění - <i>Jan Čarek</i>	129
To bude dobrodružství...	130
Mauglího bratři - <i>podle Rudyarda Kiplinga</i>	130
Jak Robinson získal oheň - <i>podle Daniela Defoea</i>	131
Ahoj, moře - <i>Jiří Žáček</i>	132
Noc plná událostí - <i>podle Enid Blytonové</i>	132
Robinson Crusoe - <i>Jaroslav Seifert</i>	134
Bratři - <i>podle Karla Maye</i>	134
Zápas tesáků - <i>podle Jacka Londona</i>	136
Návrat - <i>podle Eduarda Štorcha</i>	137
Vzducholod' startuje - <i>podle Františka Běhounka</i>	138
Ludvíkovo tajemství - <i>podle Jaroslava Foglara</i>	140
Přemýšlej, hádej, říkej si a hraj...	142
Bolavý zub - <i>podle Jiřího Koláře</i>	142
Stačí jenom připsat rým - <i>Jiří Havel</i>	142
Přirovnání	143
Malí řemeslníci	144
Hádky	145
Hádanka - <i>František Hrubín</i>	146
Hádanka - <i>Jan Skácel</i>	146
Víte - nevíte - <i>Jiří Havel</i>	146
Lidové hádky	147
Příслови	147
Básně s použitím Morseovy abecedy - <i>Jiří Havel</i>	148
Těšíš se na prázdniny?	149
<i>Slovníček literárních a dalších pojmů</i>	150
<i>Slovníček autorů a jejich významných děl</i>	151

Začíná škola

Čtení

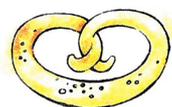
Rudolf Matys

Odleva napravo a potom zase zpátky.
Tohle je slovo. To věta. A to tisíc vět.
Jak je to pěkné sám trefit do pohádky!
S básničkou potkat se a jet s ní na výlet.

Z knihy Říkanky a vyprávěnky

Abeceda

Podle Karla Václava Raise

Bylo to na konci zimy, když tatínek přišel z městského jarmarku a místo preclíku, který mi jindy nosíval, podal mi abecedu. Byla krásná, nahoře bílá jako sníh na našich Krkonoších a uvnitř modrá. Měla poutko z provázku. Já jsem si ji zavěsil na knoflík červené vesty a chodil jsem okolo chalupy jako nějaký ministr. Před každým, kdo šel kolem, jsem složil ruce dozadu, abecedu jsem měl na břiše, aby ji každý viděl. A na každého jsem křičel: „Slyšíte, koukejte, já mám novou abecedu.“ Hned druhý den mne vzal tatínek s milou abecedou k sobě a učil mě číst.

Z knihy Ve staré škole

jarmark = trh, tržiště v dřívějších dobách
preclík = pečivo zvláštního tvaru (se dvěma obloučky)
abeceda = dřevěná tabulka s písmeny